

پیش‌بینی پرخاشگری براساس انسجام خانواده در دانش‌آموزان دختر متوسطه اول پایه نهم

شهرستان کهنوج

لیلا عمرانی^۱

۱. کارشناسی‌ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بندرعباس، ایران. (نویسنده مسئول).

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره پنجم، شماره چهل و هشتم، مهرماه ۱۳۹۹، صفحات ۴۳-۵۳

تاریخ وصول: ۱۳۹۹/۰۱/۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۳/۰۲۵

چکیده

این پژوهش باهدف پیش‌بینی پرخاشگری دانش‌آموزان بر اساس انسجام خانوادگی میان دانش‌آموزان دختر متوسطه اول پایه نهم شهرستان کهنوج انجام گرفت. نمونه پژوهش شامل ۲۷۰ نفر از دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه اول (پایه نهم) شهرستان کهنوج بود که به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. در این پژوهش جهت جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه پرخاشگری باس و پری، پرسشنامه انسجام خانوادگی، استفاده شد و برای تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری‌شده، از رگرسیون خطی به روش همزمان، ضریب همبستگی پیرسون و از نرم‌افزار آماری SPSS۲۰ برای تجزیه و تحلیل داده استفاده گردید. نتایج نشان داد که بین انسجام خانوادگی با پرخاشگری دانش‌آموزان رابطه منفی معنی‌داری وجود دارد و در نهایت در مدل کلی رگرسیون، متغیر انسجام خانوادگی توانست به‌طور منفی پرخاشگری را پیش‌بینی نمایند. واژه‌های کلیدی: پرخاشگری، انسجام خانوادگی، دانش‌آموزان.

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره پنجم، شماره چهل و هشتم، مهرماه ۱۳۹۹

مقدمه

بسیاری از روان شناسان معتقدند نوجوانی یک دگرگونی جسمانی، روانی، شناختی و نیز تغییر در الزامات اجتماعی است. از قدیم این دوران هم از نظر نوجوانان و هم از نظر والدین دورانی به مراتب دشوارتر از زمان کودکی قلمداد شده است (ماسن هنری پاورل و همکاران، ۲۰۰۳؛ ترجمه یاسایی، ۱۳۸۲). یکی از عواطف متداول در بین نوجوانان خشم است که بر اثر برخورد نوجوان به مانعی که بر سر راه هدف او قرار می گیرد حاصل می شود و به پرخاشگری که یک واکنش عمومی با ناکامی امیال است منجر می گردد. به طور کلی نوجوانان در این دوران حساس می شوند؛ هیجان های شدید دارند، به دنبال احساس عدم اطمینان و تنش، ناسازگاری و پرخاشگری در آنان دیده می شود و اجتماع از آن ها می خواهد که مستقل باشند و روابط خود را با دیگران تغییر دهند (گلچین، ۱۳۸۱). در این میان شخصیت هر نوجوان آمیخته ای از ویژگی های ژنتیکی و یادگیری های محیطی است و بخش اعظم یادگیری محیطی فرد نیز در خانواده و به ویژه از طریق روش های تربیتی که والدین به کار می گیرند کسب می گردد (بالا خانی، ۱۳۹۰). با توجه به نقش اساسی خانواده در رشد و شکل گیری شخصیت فرزندان، می توان آن را به عنوان نقطه ی آغاز کسب مهارت های ارتباطی در نظر گرفت. خانواده به عنوان یک نهاد اجتماعی مهم ترین و عمده ترین نقش را در تربیت کودک ایفا می نماید. هم چنین هیچ بستری از نظر قدرت و گستره ی تأثیر با خانواده برابری نمی کند. خانواده بین افراد پیوندهایی برقرار می کند که منحصر به فرد هستند. کودکان در خانواده زبان، مهارت ها و ارزش های اجتماعی و اخلاقی فرهنگ خود را می آموزند و بدون تردید یکی از عوامل مهم و مؤثر در کسب مهارت ها الگوهای تربیتی خانواده و شیوه های ارتباط والدین با فرزندان می باشد؛ بنابراین، شیوه ای که در برقراری ارتباط با دیگران اتخاذ می شود، عامل مهمی در تعامل اجتماعی می باشد و ارتباط ضعیف می تواند به روابط ناسالم منجر شده و فشار روانی را افزایش داده و موجب پرخاشگری می شود.

انسجام خانواده از جمله متغیرهایی هست که در ارتباط با پرخاشگری نوجوانان تحقیقات زیادی را به خود اختصاص داده است. اختلال در عملکرد خانواده، موجب اختلال در رفتار اعضای آن می شود. به طوری که وجود الگوهای نامناسب در خانواده، روابط نادرست والدین با کودک از نظر مهرورزی و عاطفی، روابط خانوادگی گسسته و ناپایدار و عدم انسجام بین اعضای خانواده، تأثیرات مخربی در روحیه کودک به جا می گذارد؛ کودک در چنین محیطی، بیش از حد تحریک پذیر، مضطرب، پریشان و خود سرزنش گر می شود و موجبات رشد الگوهای رفتار خصومت آمیز و پرخاشگرانه در کودک فراهم می گردد (نظیر و همکاران، ۲۰۱۲). در واقع، پرخاشگری احساس های منفی نشان داده شده توسط فردی است که در شرایط تنیدگی زا قرار دارد (ساینگ، لانادی، هارمز و کریداد، ۲۰۱۱) از این رو، خانواده منسجم که ارتباط عاطفی عمیق بین اعضای آن وجود دارد، به عنوان یک عامل حفاظتی و واسطه ای در کارکرد روانی سالم کودکان و نوجوانان نقش مهمی ایفا می کند (جانگ و آلاوارز، ۲۰۱۰؛ لیدی، گورا و تورو، ۲۰۱۰ و سینگ، لانادی، هارمز و کریداد، ۲۰۱۱). پژوهش ها نشان می دهد که وجود انسجام، کاهش تعارض و پشتیبانی خانواده باعث افزایش سازش

1- Nazir

2- Singh, Lundy, Haymes, & Caridad

3- Juang & Alvarez

4- Leidy, Guerra, & Toro

یافتگی روانی فرزندان، کاهش پرخاشگری (تایلر و همکاران^۱، ۲۰۱۴؛ لی، پوتالاز و سو^۲، ۲۰۱۱؛ فانگ و همکاران^۳، ۲۰۱۰)، بهبود رفتار اجتماعی و مشکلات برون سازی شده کمتر فرزندان می شود. یافته‌های مطالعات انجام شده، وجود رابطه معنادار و منفی میان انسجام خانواده و پرخاشگری فرزندان را تأیید می کنند (امانین، وصالی، دارابی و اسدی، ۱۳۹۱؛ راهجویان، ۱۳۹۲؛ لیات و یال^۴، ۲۰۱۲). زیمر^۵ و همکاران (۲۰۰۷)، بیان کردند که هر چه روابط خانوادگی مثبت تر باشد، میزان استفاده نوجوانان از راهبردهای اجتنابی کمتر است. داماس و لاگین^۶ (۲۰۰۱)، به این نتیجه رسیدند که فرزندان خانواده‌های دارای انسجام از قدرت حل مسئله و شایستگی بالایی برخوردارند. لوسیا و برسلا^۷ (۲۰۰۶)، در پژوهش خود به این نتایج رسیدند که انسجام خانواده و تعارض درون خانواده پیش بینی کننده مشکلات رفتاری کودکان از جمله پرخاشگری است. همچنین سطح بالای انسجام خانواده، محافظ مشکلات رفتاری کودکان است. به همین منظور، نتایج یافته‌های شارما و جوشی^۸ (۲۰۱۵)، نیز نشان داد که وجود انسجام و روابط حمایتی بین اعضای خانواده، سازمان دهی بهتر محیط خانواده و همبستگی اعضا با حفظ استقلال فردی با سازش یافتگی اجتماعی رابطه مثبت و معنادار و با رفتارهای پرخاشگرانه رابطه منفی و معنادار دارد. سی جتسیما و همکاران^۹ (۲۰۱۳)، هم در پژوهش خود باهدف تعیین اثر انسجام خانواده بر رفتار پرخاشگرانه به این نتیجه دست یافتند که اثرات کم تا متوسط انسجام خانواده پایین با سطوح بالاتر پرخاشگری، قانون شکنی و سطوح پایین تر رفتار اجتماعی رابطه دارد. با توجه به مطالب ارائه شده می توان بیان نمود تحقیقی که به پیش بینی پرخاشگری دانش آموزان بر اساس متغیر انسجام خانوادگی پرداخته باشد در داخل و خارج کشور انجام نگرفته و اگر تحقیقی هم وجود دارد هر یک از متغیرهای ذکر شده را به صورت مجزا و تنها مورد بررسی قرار داده است. در این تحقیق، محقق به دنبال یافتن رابطه میان متغیرهای ذکر شده با پرخاشگری دانش آموزان دختر می باشد؛ بنابراین، پژوهشگر به دنبال پاسخگویی به این سؤال کلی است که آیا متغیر انسجام خانوادگی، پرخاشگری دانش آموزان دختر شهرستان کهنوج را پیش بینی می کند؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر جزو تحقیقات توصیفی- همبستگی می باشد. جامعه آماری این پژوهش، کلیه دانش آموزان دختر پایه نهم مقطع متوسطه اول بوده که در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ در شهرستان کهنوج مشغول به تحصیل بودند. جهت به دست آوردن حجم مناسب نمونه از فرمول کوکران استفاده شده و حجم نمونه به این روش ۲۷۰ نفر به دست آمده است. در این پژوهش از روش میدانی جهت جمع آوری داده‌ها استفاده گردیده است. در این پژوهش برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های پرخاشگری و انسجام خانوادگی استفاده گردیده؛ که به ترتیب به معرفی هر کدام از آن‌ها پرداخته شده است:

1- Taylor

2- Li, Putallaz & Su

3- Fang & et al

4- Liat & Yael

5- Zimmer

6- Damas, Laughlin

7- Lucia & Breslau

8- Sharma. & Joshi

9- Sijtsema

پرسشنامه پرخاشگری باس و پری: برای تعیین میزان پرخاشگری در این پژوهش از پرسشنامه پرخاشگری باس و پری استفاده شده است. این پرسشنامه توسط ثنایی ذاکر ترجمه شده و اعتبار و پایایی آن توسط لنگری (۱۳۸۷)، به دست آمده است. این پرسشنامه ۲۹ سؤالی، چهار جنبه پرخاشگری شامل پرخاشگری فیزیکی، پرخاشگری کلامی، خشم و خصومت را می‌سنجد. این پرسشنامه همچنین میزان پرخاشگری کلی را اندازه می‌گیرد (نقدی، ادیب راد و نورانی پور، ۱۳۸۹). در پژوهشی آزمونی بر روی یک نمونه ۱۰۴ نفری از افراد ۱۴-۱۷ سال اجرا شد که آلفای کرونباخ برای تعیین پایایی کل سؤالات، ۰/۸۵ برای خرده مقیاس‌های پرخاشگری فیزیکی ۰/۷۳، پرخاشگری کلامی ۰/۸۷، خشم ۰/۷۴ و خصومت ۰/۷۸ به دست آمد. برای روایی سازه، همبستگی درونی بین خرده مقیاس‌ها با نمره کل محاسبه شد. همبستگی نمره کل با پرخاشگری فیزیکی ۰/۸۴، پرخاشگری کلامی ۰/۷۸، خشم ۰/۸۶ و خصومت ۰/۶۸ به دست آمد. پرسشنامه پرخاشگری در تحقیقات خارجی از پایایی درونی خوبی برخوردار بوده است (نقدی و همکاران، ۱۳۸۹). از آنجاکه در پژوهش‌های (نقدی و همکاران، ۱۳۸۹؛ لنگری، ۱۳۸۷)، روایی و پایایی این ابزار بر روی یک گروه نوجوان تأیید شده است و با توجه به این که قبلاً روایی و اعتبار آن را بر روی یک گروه نوجوان بررسی و تأیید کرده است، بنابراین اجرای این پرسشنامه در جامعه آماری این پژوهش قابل قبول بوده است. همچنین در پژوهش حاضر میزان پایایی به دست آمده برای کل پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۹ به دست آمد که از پایایی خوبی برخوردار بوده است.

پرسشنامه انسجام خانوادگی

این پرسشنامه با اقتباس از مدل ترکیبی السون (۱۹۹۹)، به وسیله سامانی (۱۳۸۱)، تهیه شده است. این آزمون دارای ۲۸ گویه است و در مقابل هر گویه طیف لیکرتی (کاملاً موافقم، نظری ندارم، مخالفم و کاملاً مخالفم) وجود دارد. برای هر گویه نمره‌ای از ۱ (برای کاملاً موافقم) تا ۵ (برای کاملاً مخالفم) در نظر گرفته شده است. حداکثر نمره قابل اکتساب در این آزمون ۱۴۰ و حداقل ۲۸ بود. مطالعه مقدماتی رضویه و سامانی (۱۳۷۹)، در خصوص این مقیاس براساس ۸ عامل (همبستگی با پدر، مادر، مدت تعامل، مکان، تصمیم‌گیری، ارتباط عاطفی، روابط زناشویی و رابطه والدین با فرزندان)، حاکی از کفایت این مقیاس برای ارزیابی همبستگی فرد با والدین بود. ضریب آلفا ۰/۹۰ و ضریب پایایی برای کل مقیاس برابر ۰/۷۹ گزارش شده است (سامانی، ۱۳۸۱). همچنین در بررسی دیگری که به وسیله سامانی (۲۰۰۴)، انجام شد ضریب همبستگی درونی مقیاس ۰/۸۵، ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۹ و ضریب پایایی با روش بازآزمایی ۰/۸۰ گزارش شده است. همچنین در پژوهش زارع و سامانی (۱۳۸۷)، به منظور تعیین پایایی از روش آلفای کرونباخ استفاده گردید و مقدار آن ۰/۷۴ به دست آمد. جهت تعیین روایی از تحلیل ماده استفاده شد، بدین صورت که ضریب همسانی درونی آزمون از طریق محاسبه ضریب همبستگی هر گویه با نمره کل به دست آمد. تمام ضرایب معنادار بودند. علاوه بر این در پژوهش نامبرده میزان پایایی به دست آمده به روش بازآزمایی و به فاصله یک هفته با نمونه ۳۰ نفری ۰/۸۰ حاصل شد. همچنین پایایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر برای کل آزمون با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۱ محاسبه شد.

یافته‌ها

جدول ۱. جدول فراوانی، درصد و درصد تجمعی تحصیلات مادر دانش‌آموزان شرکت‌کننده در پژوهش

تحصیلات والدین	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
بی‌سواد	۳۰	۱۱/۱	۱۱/۱
زیر دیپلم	۴۱	۱۵/۲	۲۶/۳
دیپلم	۷۳	۲۷/۰	۵۳/۳
فوق‌دیپلم	۴۶	۱۷/۱	۷۰/۴
لیسانس	۵۷	۲۱/۱	۹۱/۵
فوق‌لیسانس و بالاتر	۲۳	۸/۵	٪۱۰۰
کل	۲۷۰	٪۱۰۰	

همان‌طور که در جدول ۱، مشاهده شد، از بین دانش‌آموزان شرکت‌کننده در پژوهش تعداد ۷۳ نفر معادل ۲۷/۰ درصد، مادران آنان دیپلم که بیش‌ترین درصد از حجم نمونه را به خود اختصاص داده است، ۴۱ نفر معادل ۱۵/۲ درصد از آنان زیر دیپلم و ۳۰ نفر معادل ۱۱/۱ درصد بی‌سواد، ۴۶ نفر معادل ۱۷/۱ درصد فوق‌دیپلم، ۵۷ نفر معادل ۲۱/۱ درصد لیسانس، ۲۳ نفر معادل ۸/۵ درصد فوق‌لیسانس و بالاتر از حجم نمونه پژوهشی را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۲. توزیع فراوانی درصد و درصد تجمعی افراد شرکت‌کننده در پژوهش حاضر برحسب وضعیت اقتصادی خانواده‌ها

گروه‌ها	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی تجمعی
درآمد پایین	۱۰۵	۳۸/۹	۳۸/۹
درآمد متوسط	۹۲	۳۳/۷	۷۲/۶
درآمد بالا	۷۳	۲۷/۴	٪۱۰۰
کل	۲۷۰	٪۱۰۰	

جدول بالا، نشان می‌دهد که درآمد خانواده‌های شرکت‌کنندگان در پژوهش حاضر، بیشترین فراوانی در سطح درآمد پایین برابر با ۱۰۵ نفر است و سطح درآمد متوسط و بالا با ۹۲ و ۷۳ نفر فراوانی، به ترتیب در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفتند.

جدول ۳. میانگین و انحراف استاندارد انسجام خانوادگی، پرخاشگری

متغیرها	تعداد	میانگین	انحراف معیار
انسجام پذیری خانواده	۲۷۰	۹۸/۶۹	۱۱/۷۴
پرخاشگری	۲۷۰	۴۱/۰۶	۱۳/۹۵

جدول ۳ یافته‌های توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار انسجام خانوادگی و پرخاشگری نمونه را نشان می‌دهد. همان‌طور که در جدول فوق ملاحظه می‌شود میانگین نمرات انسجام خانواده (۹۸/۶۹) و پرخاشگری (۴۱/۰۶) می‌باشد.

جدول ۴. ضرایب همبستگی ساده بین انسجام خانوادگی با پرخاشگری دانش‌آموزان دختر

پرخاشگری		متغیر
سطح معناداری	ضریب همبستگی	
۰/۰۰۱	-۰/۷۰	انسجام خانوادگی

همان‌طور که ملاحظه گردید مقدار همبستگی به دست آمده بین این دو متغیر ($r = -0.70$) می‌باشد که در سطح 0.001 معنادار می‌باشد بدین معنا که بین انسجام خانوادگی با پرخاشگری دانش‌آموزان دختر متوسطه اول رابطه‌ای منفی و معنی‌داری وجود دارد.

جدول ۵. جدول خلاصه مدل رگرسیون همزمان جهت پیش‌بینی پرخاشگری براساس انسجام خانوادگی

متغیرهای پیش‌بین	ضریب همبستگی (R)	ضریب تعیین (R^2)	ضریب تعیین تعدیل شده
انسجام خانوادگی	۰/۷۷	۰/۶۰	۰/۵۹

براساس مشاهدات جدول ۵، مشخص گردید که همبستگی چندگانه بین انسجام خانوادگی با پرخاشگری دانش‌آموزان دختر برابر با 0.77 است و ضریب تعیین تعدیل شده آن برابر 0.60 می‌باشد؛ به عبارت دیگر 59 درصد از تغییرات متغیر ملاک پرخاشگری به وسیله متغیرهای انسجام خانوادگی تبیین می‌شود.

جدول ۶. جدول خلاصه نتایج تحلیل واریانس یک‌راهه برای پیش‌بینی متغیر پرخاشگری براساس انسجام خانوادگی

مدل	شاخص مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	مجذور میانگین	مقدار F	سطح معنی‌داری
انسجام خانوادگی	اثر رگرسیونی	۷۷۵۵۸/۳۹	۵	۱۵۵۱۱/۶۷	۷۸/۶۶	۰/۰۰۱
	باقی مانده	۵۲۰۵۶/۴۰	۲۶۴	۱۹۷/۱۸		
	کل	۱۲۹۶۱۴/۸۰	۲۶۹			

جدول بالا نشان داد مدل رگرسیونی حاضر از نظر آماری معنی‌دار است؛ به عبارت دیگر معنی‌دار بودن مدل رگرسیونی، رابطه خطی بین متغیرها را تأیید می‌کند. این جدول نشان داد که متغیر انسجام خانوادگی با مقدار $F = 78.66$ ، در سطح آلفای $p < 0.001$ معنی‌دار می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج تجزیه و تحلیل ضرایب همبستگی ساده بین انسجام خانوادگی با پرخاشگری دانش‌آموزان دختر متوسطه اول پایه نهم نشان داد که ضریب همبستگی بین انسجام خانوادگی با پرخاشگری از لحاظ آماری معنادار می‌باشد. بدین معنا که بین انسجام خانوادگی با پرخاشگری دانش‌آموزان دختر متوسطه اول رابطه‌ای منفی و معنی‌داری وجود دارد. این یافته پژوهش با نتایج تحقیقات مایکل و همکاران (۱۹۸۷)، آهنگرانزایی و همکاران (۱۳۹۰)، لوسیا و برسلا (۲۰۰۶)، سی جتسیما و همکاران (۲۰۱۳)، تایلر، مریلس، گوک-موری، شیرلو و کامینگز (۲۰۱۴)، تایلر و همکاران (۲۰۱۴)؛ لی، پوتالاز و سو (۲۰۱۱)؛ فانگ و همکاران (۲۰۱۰)، امانیان، وصالی، دارابی و اسدی (۱۳۹۱)؛ راهجویان (۱۳۹۲)؛ لیات و یال (۲۰۱۲)، میرزایی کوتنایی و همکاران (۱۳۹۴)، حاجی زاده کاس احمدانی (۱۳۹۲)، پژوهش نوری (۱۳۸۲)، رضایی و چراغی (۱۳۹۰) و سیری و سیری (۱۳۹۲) همسو و همخوان می‌باشد. به عنوان نمونه پژوهش‌ها نشان می‌دهد که وجود انسجام، کاهش تعارض و پشتیبانی خانواده باعث افزایش سازش یافتگی روانی فرزندان، کاهش پرخاشگری (تایلر و همکاران، ۲۰۱۴)؛ لی، پوتالاز و سو، ۲۰۱۱؛ فانگ و همکاران، ۲۰۱۰، بهبود رفتار اجتماعی و مشکلات برون‌سازی شده کمتر فرزندان می‌شود. همچنین یافته‌های مطالعات انجام شده، وجود رابطه معنادار و منفی میان انسجام خانواده و پرخاشگری فرزندان را تأیید می‌کنند (امانیان، وصالی، دارابی و اسدی، ۱۳۹۱؛ راهجویان، ۱۳۹۲؛ لیات و یال، ۲۰۱۲). سی جتسیما

و همکاران (۲۰۱۳) هم در پژوهش خود باهدف تعیین اثر انسجام خانواده بر رفتار پرخاشگرانه به این نتیجه دست یافتند که اثرات کم تا متوسط انسجام خانواده پایین با سطوح بالاتر پرخاشگری، قانون شکنی و سطوح پایین تر رفتار اجتماعی رابطه دارد. همچنین نتایج پژوهش تایلر، مریلس، گوک-موری، شیرلو و کامینگز (۲۰۱۴) نیز در این زمینه حاکی از آن است که بین پرخاشگری نوجوانان و انسجام خانواده رابطه منفی و معناداری وجود دارد و همچنین انسجام خانواده پیش بینی کننده قوی پرخاشگری فرزندان به ویژه دخترها است. در داخل کشور نیز نتایج پژوهش نوروبی (۱۳۸۲)، حاکی از تأثیر مثبت سبک رفتاری خانواده های منسجم، صمیمی و پاسخ گو و تأثیر منفی سبک رفتاری خانواده های بی تفاوت و مستبد و آشفته با سلامت روانی دانش آموزان و رفتارهای پرخاشگرانه است. همچنین در تحلیل رگرسیون نشان داده شده است که خانواده های منسجم، صمیمی و پاسخ گو قادر به پیش بینی پرخاشگری فرزندان به طور معناداری هستند. همچنین رضایی و چراغی (۱۳۹۰) در پژوهش خود در میان ۸۰ دانش آموز دختر دبیرستانی نشان دادند که بین انسجام خانواده با پرخاشگری رابطه منفی و معناداری وجود دارد. سیری و سیری (۱۳۹۲)، در پژوهشی با عنوان رابطه بین انسجام خانواده و میزان پرخاشگری دانش آموزان دوره متوسطه شهرستان پاکدشت استان تهران به این نتایج دست یافتند که بین انسجام خانواده با پرخاشگری دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد، ضریب همبستگی برابر ۰/۲۹۴ - است، پس رابطه دو متغیر نسبتاً قوی می باشد و منفی بودن این مقدار رابطه معکوس دو متغیر را نشان می دهد یعنی با افزایش یکی دیگری کم شده و برعکس؛ و این نتیجه بدان معنی است که انسجام خانواده بر پرخاشگری دانش آموزان تأثیر دارد و هر چه انسجام خانواده بیشتر باشد پرخاشگری فرزندان خانواده کمتر خواهد شد

جهت تبیین این نتیجه به دست آمده باید بیان نمود که تنها داشتن فرزندان سالم و مستعد کافی نیست بلکه تهیه و تدارک محیط مناسب تربیتی و کنترل و آموزش و پرورش آنها، هدف و غایت مطلوب است. همچنان که داشتن بذر و تخم اصلاح شده و مرغوب کافی نیست. زمین مناسب برای کشت و نور کافی و آب و کود و مواظبت و سرکشی و تحمل زحمات و تلاش و کوشش طولانی لازم دارد تا تخم بروید و رشد کند و به ثمر آید و بار دهد. حساس ترین وظیفه والدین، تربیت کردن و بار آوردن فرزندان است. تا مطابق استعداد فطری و سرشتی و توان و نیروی بدنی خود، مراحل آموزش و تعلیم و فراگیری را طی کنند و توضیح یابند و به صورت مفید و مؤثر وارد اجتماع شوند و باایمان و اطمینان به آینده خود زندگی سرشار از موفقیت و سرور و شادی و خرسندی و رضایت خاطری را شروع کنند. شبکه خانوادگی؛ تجربه و آگاهی اولیه کودکان از انسان های دیگر در بافت خانواده شکل می گیرد. به علاوه کیفیت فرآیندهای دلبستگی و پیوند میان والدین و نوزاد در ماه های اولیه زندگی، برای بهداشت هیجانی فرد بسیار مهم و حیاتی است. خانواده عرصه ای مهم برای یادگیری درباره دنیا بوده و اجتماعی شدن کلی در آن روی می دهد. خانواده به عنوان در دسترس ترین سیستم حمایتی کودکان مدنظر قرار می گیرد. در نتیجه هرآنچه که این سیستم حمایتی را کمرنگ نماید (مانند تغییرات دوران بلوغ، جدایی پدر و مادر و یا به ویژه سبک خانوادگی منفی) عوارض جانبی برای کارکردهای کودک، انطباق و هویت یابی او ایجاد می کند (حیدری، ۱۳۸۵). یکی از عوامل تأثیرگذار بر رفتار و شخصیت فرزندان، فضای عاطفی خانواده است که در صورت توجه کردن به نیازهای روانی و زیستی فرزندان، مشکلات رفتاری کم تر و شخصیت منعطف تری در زندگی خواهند داشت و فرزندان بحران های رشدی و روانی کم تری را تجربه خواهند کرد (کیزنر و کر، ۲۰۰۴). استبداد، تحقیر و طرد کردن فرزندان از عواملی هستند

که احساس ناکامی و شکست و به تبع آن پرخاشگری را در فرزندان دامن می زند. رفتارهای استبدادی خارج از تحمل فرزندان موجب بروز رفتارهای پرخاشگرانه در آنان می شود و توانایی و ظرفیت تسلط بر هیجانات، افکار، ابراز خویشتن و شناخت احساسات خود و دیگران را نیز کاهش می دهد. این امر در روابط بین فردی و کنترل افکار و رفتار فرد نقش مهمی دارد. بسیاری از مشکلات بین فردی مانند مسؤولیت پذیری، داشتن ارتباط صمیمی، ابراز محبت و علاقه تحت تأثیر کنترل هیجانهای فرد قرار دارند (دمنج ردیکوز، دونویک و کرولی، ۲۰۰۹)؛ بنابراین داشتن خانواده منسجم خارج از تفاوت قائل شدن بین فرزندان و .. می تواند باعث کاهش پرخاشگری در کودکان و فرزندان شود.

منابع

- آهنگر انزابی، احد؛ شریفی درآمدی، پرویز؛ فرج زاده، رباب. (۱۳۹۰). رابطه سبک های فرزندپروری والدین با پرخاشگری نوجوانان شهرستان شبستر. پژوهش های علوم شناختی و رفتاری، ۱(۱)، ۸-۱.
- امانیان، ابوالفضل؛ وصالی، سعید؛ دارابی، آزاده؛ اسدی، پریرسا. (۱۳۹۱). بررسی ارتباط عملکرد خانواده با پرخاشگری دانش آموزان. خانواده و پژوهش، ۸، ۳۱-۴۸.
- بالا خانی، زیبا. (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین شیوه های فرزندپروری والدین با تاب آوری، منبع کنترل و پرخاشگری فرزندان. پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی عمومی، دانشگاه پیام نور تهران.
- راهجویان، وحید. (۱۳۹۲). بررسی رابطه عملکرد خانواده با پرخاشگری و عزت نفس دانش آموزان پسر دوره راهنمایی شهرستان نی ریز. پایان نامه کارشناسی ارشد منتشر نشده، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مرودشت.
- رضایی، آذرمیدخت؛ چراغی، ساناز. (۱۳۹۰). نقش عملکرد خانواده در پرخاشگری و حرمت خود نوجوانان. دومین همایش ملی روان شناسی - روان شناسی خانواده، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.
- زارع، مریم؛ سامانی، سیامک. (۱۳۸۷). بررسی نقش انعطاف پذیری و انسجام خانواده در هدف گرایی فرزندان. فصلنامه خانواده پژوهشی، ۴(۱۳).
- سامانی، سیامک. (۱۳۸۱). بررسی مدل علی همبستگی خانوادگی، استقلال عاطفی و سازگاری. پایان نامه دکتری، دانشگاه شیراز.
- سامانی، سیامک؛ خوشرو، علیرضا؛ رزمی، محمدرضا. (۱۳۸۶). تأثیر انسجام و انعطاف پذیری خانواده بر شکل گیری هویت. مطالعات فرهنگی، ۱۷۱-۱۸۴.
- سیری، سیمین؛ سیری، نرگس. (۱۳۹۲). رابطه بین انسجام خانواده و میزان پرخاشگری دانش آموزان دوره متوسطه شهرستان پاکدشت استان تهران. ایده های نو در علوم و فناوری. ۱۲-۲۱.
- گلچین، مهری. (۱۳۸۱). تمایل به پرخاشگری در نوجوانان و نقش خانواده. دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی، ۲۱(۲)، ۳۶-۴۱.

- لنگری، رضا. (۱۳۷۸). مقایسه میزان پرخاشگری دانش آموزان پسر مهاجر و غیرمهاجر سال اول متوسطه دبیرستان‌های شهر بجنورد در سال تحصیلی ۱۳۷۷-۱۳۷۸. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه تربیت معلم.
- ماسن، پاول هنری، کیگان، جروم، هوستون، آلتا کارول، کانجر، جان جین وی (۲۰۱۲). *رشد و شخصیت کودک*. ترجمه مهشید یاسایی (۱۳۹۱). چاپ سیزدهم، تهران: مرکز.
- میدانی، مرضیه؛ حیدری، علیرضا؛ بختیارپور، سعید. (۱۳۸۸). رابطه انسجام خانوادگی، استقلال خانواده و سازگاری با خود ناتوان سازی تحصیلی در دانش آموزان دختر و پسر مقطع راهنمایی شهر اهواز. پژوهشنامه تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی بجنورد. ۲۶، ۱۶۸-۱۹۰.
- نقدی، هادی؛ ادیب راد، نسترن؛ نورانی پور، رحمت الله. (۱۳۸۹). اثربخشی آموزش هوش هیجانی بر پرخاشگری دانش آموزان پسر سال اول دبیرستان. بهبود، فصلنامه علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، سال چهاردهم، شماره ۳، ص ۲۱۱-۲۱۸.
- نوروزی، وحیده (۱۳۸۲). تأثیر سبک‌های رفتاری خانواده بر وضعیت روانی دانش آموزان و بر نگرش آن‌ها به روابط انسانی در مدرسه. نوآوری های آموزشی، ۲، ۳۱-۵۶.
- Damas, E. J., Laughlin, J. (2001). Latent model of Family process in African American families; Relation ships to child competence, achievement, and problem behavior *Journal of Marrige and Family*, 63, 967-980.
- Domenech Rodriquez, M., Donovanick M. R., & Crowley, S. (2009). Parenting styles in a cultural context: Observations of protective parenting in first-generation latinos. *Family Process*, 48(2), 195-210.
- Fang, C. Y., Egleston, B. L., Brown, K. M., Lavigne, J. V., Stevens, V. J., Barton, B. A., & Dorgan, J. F. (2010). Family Cohesion Moderates the Relation Between Free stosterone and Delinquent Behaviors in Adolescent Boys and Girls. *Journal of Adolescent Helth*, 44, 590- 597.
- Juang, L. P., & Alvarez, A. A. (2010). Discrimination and adjustment among Chinese American adolescents: Family conflict and family cohesion as vulnerability and protective factors. *American Journal of Public Health*, 100, 2403-2409.
- Kiesner, J., & Kerr, M. (2004). Families, peers, and contexts as multiple determinants of adolescent problem behavior. *Journal of Adolescence*, 27, 493-495.
- Leidy, M. S., Guerra, N. G., & Toro, R. I. (2010). Positive Parenting, Family Cohesion, and Child Social Competence Among Immigrant Latino Families. *Journal of Family Psychology*, 24, 252-260.
- Li, Y., Putallaz, M., & Su, Y. (2011). Interparental conflict styles and parenting behaviors: Associations with overt and relational aggression among Chinese children. *Merrill-Palmer Quarterly*, 57, 402-428.
- Liat, H., & Yael, A. (2012). Aggressive behavior in at-risk children: contribution of subjective well-being and family cohesion. *Child and Family Social Work*, 17, 284-295.

- Lucia, V. C., & Breslau, N. (2006). Family cohesion and children's behavior problems: A longitudinal investigation. *Psychiatry Research*, 14, 141-149.
- Nazir, S., Sidra, S., Malik, M. S., Falak, S., Zarqa, A., & Muhammad Rizwan, S. (2012). Parental Conflict And Its Effects On Youth Self Esteem (A Study At University Of Punjab). *International Journal of Asian Social Science*, 9, 1392- 1400.
- Sharma, A. (2012). Aggressive Behavior in University Students: The Role of Family Environment. *Advances in Asian Social Science*, 3, 622-628.
- Sharma, M. & Joshi, H. L. (2015). Role of Family Environment and Parenting Style in Adjustment among Male Adolescents. *International Journal of Current Research and Academic*, 3, 252-263.
- Sijtsema, J. J., Nederhof, E., Veenstra, R., Ormel, J., Oldehinkel, A. J., & Ellis, B. J. (2013). Effects of family cohesion and heart rate reactivity on aggressive/rulebreaking behavior and prosocially behavior in adolescence: The Tracking Adolescents' Individual Lives Survey study. *Development and Psychopathology*, 25, 699–712.
- Singh, S., Lundy, M., Haymes, M., & Caridad, A. (2011). Mexican immigrant families: Relating trauma and family cohesion. *Journal of Poverty*, 15, 427-443.
- Taylor, L. K., Merrilees, C. E., Goeke-Morey, M. C., Shirlow, P., & Cummings, E. M. (2014). Trajectories of Adolescent Aggression and Family Cohesion: The tential to Perpetuate or Ameliorate Political Conflict. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, Published online, <http://www.unboundmedicine.com/medline/journal>.
- Zimmer, Gembeck, M. J., lockes, E. M., (2007). The socialization of Adolescent coping Behaviours: Relationship with families and Teachers. *Journal of Adolscence*, Vol. 30, 8-16.

Predict Aggressive Behaviors Of Students Based On Family Cohesion Among Secondary School Students Basic First Nine In Kahnoot City

Abstract

This study aimed to predict aggressive behaviors of students based on family cohesion, among secondary school students first base was the ninth in Kahnoot city. The sample consisted of 270 female students of high school (ninth base) Kahnoot city who were selected by simple random sampling. In this study was used to collect data from Boss and Perry's Aggression Questionnaire, Questionnaire family cohesion. And to analyze the collected data, the simultaneous linear regression, Pearson correlation coefficients were used. Spss20 and statistical software was used for data analysis. Analysis of main assumptions identified that there is a significant negative relationship between family cohesion with aggressive students. And finally the general regression model, two variables of family cohesion could negatively predict aggression.

Keywords: Aggression, family cohesion, students.

مجله پیشرفت های نوین در علوم رفتاری
نویسنده: دکتر فاطمه زهرا...